**Regionshuset**
Viborg

Regionsøkonomi
Økonomisk Sekretariat

Skottenborg 26
DK-8800 Viborg
Tel. +45 8728 5000
www.regionmidtjylland.dk

Dato 18.12.2007
Charlotte D. Andersen
Tel. +45 8728 5402
Charlotte-D. Andersen@stab.rm.dk



# Finansiel politik for Region Midtjylland

(Bilag til Kasse- og regnskabsregulativet)
(Vedtaget i Regionsrådet den 12. december 2007)

# Indholdsfortegnelse

Finansiel politik for Region Midtjylland ..... 1
1. Indledning ..... 3
2. Formål ..... 3
3. Forholdet til lovgivning og styrelsesvedtægt ..... 3
4. Afgrænsning ..... 3
5. Kompetenceforhold ..... 4
6. Formuepleje ..... 5
7. Gældspleje ..... 7
7.1. Låneoptagelse ..... 8
7.2. Låneomlægning ..... 8
7.3 Gældsafvikling ..... 9
8. Leje og leasing ..... 9
9. Rapportering ..... 12
10. Ikrafttrædelse og opdatering ..... 12

# 1. Indledning

I Kasse- og regnskabsregulativet er det fastsat, at der skal udarbejdes et bilag med investeringspolitikken for Region Midtjylland og evt. supplerende regler vedrørende lån og låneoptag. Indeværende bilag fastlægger Region Midtjyllands finansielle politik og indeholder begge disse aspekter – såvel retningslinier for formueplejen som retningslinierne for gældsplejen samt retningslinier for leje og leasing.

Formuleringer fra Kasse- og regnskabsregulativet er i det nedenstående markeret med kursiv.

# 2. Formål

Formålet med den finansielle politik er at optimere Region Midtjyllands aktiv- og passivportefølje, således at der opnås maksimal afkast af formuen og minimale finansielle omkostninger vedr. gælden indenfor de rammer og den risikoprofil, som Regionsrådet har besluttet.

Den finansielle politik fastsætter en risikoprofil samt beskriver rammerne og retningslinierne for håndtering af denne risiko i forhold til:

- Formuepleje – herunder anbringelse af likviditet
- Gældspleje – herunder lånoptagelse, låneomlægning og gældsafvikling

Den finansielle politik skal sikre, at regionen til enhver tid har overblik over de renterisici, der er forbundet med regionens likviditet og låneportefølje.

Bilaget fastlægger endvidere kompetence- og delegeringsreglerne på området.

# 3. Forholdet til lovgivning og styrelsesvedtægt

Den finansielle politik skal fastsættes i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lovgivning. Følgende love, regler og bekendtgørelser ligger til grund for bilaget:

- Love om regioner og om nedlæggelse af amtskommunerne, Hovedstadens Udviklingsråd og Hovedstadens Sygehusfællesskab
- Lov om kommunernes styrelse
- Bekendtgørelse om regionernes låntagning og meddelelse af garantier m.v.

Region Midtjyllands indkøbspolitik gælder også for den finansielle politik i Region Midtjylland.

# 4. Afgrænsning

Indeværende politik gælder for alle områder i Region Midtjylland, undtaget er dog lån på det almene boligområde, da finansieringen af almene boliger er underlagt særskilt lovgivning og regler.

Den finansielle politik gælder således også for administration af fonde, legater og forskningsmidler mv.

# 5. Kompetenceforhold

Det er Regionsrådet, som fastsætter og vedtager den finansielle politik for Region Midtjylland. Den finansielle politik fastlægger inden for hvilke rammer formueplejen og gældsplejen skal forgå.

Regionsrådet har bemyndiget vicedirektøren for Regionsøkonomi til at forestå formueplejen og låneoptagelsen jfr. Kasse- og regnskabsregulativet:

*Vicedirektøren for økonomi har med reference til direktionen ansvaret for den overordnede økonomiske forvaltning i Region Midtjylland. Den økonomiske forvaltning omfatter budgetlægning, budgetopfølgning, regnskabsaflæggelse og procedurerne fastlægges via budgetvejledning og Budget- og regnskabssystem for regioner. Den økonomiske forvaltning omfatter desuden samarbejde med regionens valgte revisionsfirma, låneoptagelse og formueforvaltning m.v.*

Af tabel 1 fremgår det, hvem der i Region Midtjylland er bemyndiget til at træffe beslutninger på det finansielle område.

**Tabel 1. Oversigt over kompetenceforhold**

| Opgaver | Regions-rådet | Direktionen | Vicedirektøren for Regionsøkonomi | Decentrale enheder |
|---|---|---|---|---|
| Godkendelse af lån (bevilling) | X | | | |
| Ansøgning om lånedispensation | | | X | |
| Hjemtagning af lån | | | X | |
| Gældspleje | | | X | |
| Formuepleje | | | X | |
| Leje- og leasingaftaler, hvor tærskelværdien er under 1 mio. kr. | | | | X |
| Leje- og leasingaftaler, hvor tærskelværdien er 1 - 5 mio. kr. | | X | | |
| Leje- og leasingaftaler, hvor tærskelværdien er over 5 mio. kr. | X | | | |

Note: Kompetence i forhold til "godkendelse af lån", "hjemtagning af lån", "formuepleje" og "leje- og leasingaftaler over 5 mio. kr." er fastsat i Kasse- og regnskabsregulativet samt Kompetence- og Delegeringsreglerne.

I den finansielle politik fastsættes indenfor hvilke rammer vicedirektøren for Regionsøkonomi kan træffe beslutning om tilpasninger af gældsporteføljen og låneoptagelse. Vicedirektøren for

Regionsøkonomi bemyndiges til at lave låneomlægninger, når det ud fra den vedtagne risikoprofil er optimalt at ændre på lånene samt optage lån, når det af Regionsrådet er besluttet at optage lån - lånene skal optages, så det er de mest optimale lån ud fra den vedtagne risikoprofil.

Regionen må kun optage lån efter meddelt dispensation fra Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Det er Regionsøkonomi, som har ansvaret for, at Region Midtjylland får søgt og meddelt dispensation om lån inden der hjemtages lån.

I den finansielle politik fastsættes også indenfor hvilke rammer vicedirektøren for Regionsøkonomi kan træffe beslutning om formueplejen. Vicedirektøren for Regionsøkonomi bemyndiges til at lave porteføljeændringer, når det ud fra den vedtagne risikoprofil er optimalt at ændre på porteføljen – formuen skal sammensættes, så det er den mest optimale ud fra den vedtagne risikoprofil.

Det er Regionsøkonomis opgave at sikre, at der er tilstrækkelig likviditet til rådighed, samt at der opnås det bedst mulige afkast på regionens samlede likviditet samt at minimere finansieringsudgifterne vedr. gælden. Det påhviler imidlertid ledelsen på alle niveauer i Region Midtjylland at optimere pengebindingen i anlægsaktiver, kreditorer, lagre m.v. for, at Region Midtjylland kan optimere den samlede likviditet og finansieringsudgiften vedr. gælden jfr. Kasse- og regnskabsregulativet:

*Det påhviler ledelsen på alle niveauer i Region Midtjylland at bidrage til optimering af regionens likvide beholdninger under hensyn til løbende opgavevaretagelse i øvrigt, herunder ved at varelagre ikke er større end nødvendigt, og ved at sikre modtagelse af indtægter.*

# 6. Formuepleje

Formålet med formueplejen er at opnå maksimal afkast af formuen indenfor de rammer og den risikoprofil, som Regionsrådet har besluttet.

Den finansielle politik vedr. formuepleje er udarbejdet i henhold til § 29 i Lov om regioner, jfr. Lov om kommunernes styrelse § 44. Ifølge bestemmelsen hedder det, at:

*"Midler, som ikke af hensyn til de daglige forretninger skal foreligge kontant, skal indsættes i pengeinstitut eller på postgirokonto eller i sådanne obligationer eller investeringsbeviser, i hvilke fondes midler kan anbringes."*

Anbringelse af regionens likviditet vurderes løbende af vicedirektøren for Regionsøkonomi. Region Midtjyllands likviditet skal placeres i henhold til styrelseslovens § 44, hvilket giver følgende muligheder:

- Indlånskonti i pengeinstitut
- Statsobligationer/realkreditobligationer
- Investeringsbeviser, i hvilke fondes midler kan anbringes

Ifølge Indenrigs- og Sundhedsministeriet må regionen investere i højrenteobligationer og aktier under forudsætning af, at det sker gennem udbyttegivende investeringsforeninger. Af boks 1 fremgår det hvilke højrenteobligationer regionen må investere i.

**Boks 1. To typer af højrenteobligationer**

**Højrenteobligationer:**

Regionen kan investere i to typer af højrenteobligationer via en investeringsforening:

- Virksomhedsobligationer – her investerer investeringsforeningen i et bredt udsnit af obligationer udstedt af globale virksomheder (virksomhedsobligationerne er udstedt i udenlandsk valuta).
- Nye obligationsmarkeder – her investerer investeringsforeningen i et bredt udsnit af obligationer i primært Latinamerika, Syd- og Østeuropa, Fjernøsten og Afrika.

Fordelingen mellem obligationer i de to typer af højrenteobligationer er afhængig af hvilken investeringsforening, der investeres i.

Udover muligheden for at investere i højrenteobligationer via investeringsforeninger har regionen også mulighed for at investere i aktier via investeringsforeninger. Ligesom med højrenteobligationer vil sammensætningen af aktieporteføljen afhænge af, hvilken investeringsforening, der vælges.

Investering i højrenteobligationer og aktier er isoleret set forbundet med højere risiko end danske obligationer, men i kombination med danske obligationer kan risikoen reduceres, da de forskellige aktivtyper normalt ikke reagerer ens på udviklingen i det finansielle marked.

Vicedirektøren for Regionsøkonomi kan i forbindelse med formueplejen beslutte helt eller delvis at overlade formueplejen til en eller flere porteføljeforvaltere, som således får fuldmagt til at forvalte et aftalt beløb. Hvad enten regionen selv varetager formueplejen eller den overdrages til en eller flere porteføljeforvaltere, skal det ske indenfor den nedenfor fastlagte risikoprofil. Risikoprofilen angiver indenfor hvilke investeringsrammer, likviditeten må anbringes.

Af tabel 2 fremgår den vedtagne investeringsramme og dermed den risikoprofil, som er gældende for Region Midtjylland.

**Tabel 2. Investeringsramme for formueplejen**

| Investeringstype | Investeringsramme minimum | Investeringsramme maksimum |
|---|---|---|
| Danske stats- og realkreditobligationer | 85 % | 100 % |
| Højrenteobligationer via investeringsforeninger | 0 % | 5 % |
| Aktier via investeringsforeninger | 0 % | 10 % |

Tabel 2 angiver den risikoprofil, der kan ageres inden for uden at ændringer i formueplejen skal forelægges for Regionsrådet. Investeringsrammen tillader, at 85 % af overskudslikviditeten investeres i danske obligationer, op til 5 % af likviditeten i højrenteobligationer via investeringsforeninger og op til 10 % af likviditeten i aktier via investeringsforeninger.

# 7. Gældspleje

Formålet med gældsplejen er at opnå minimale finansielle omkostninger indenfor de rammer og den risikoprofil, som Regonsrådet har besluttet.

Den finansielle politik vedr. optagelse af nye lån, låneomlægning samt indgåelse af leje- og leasingaftaler, der har karakter af låneoptag følge de regler, som er fastsat ved lov eller via Indenrigs- og Sundhedsministeriets Bekendtgørelse om regioners låntagning og meddelelse af garantier m.v.

Ved valget af lån er der flere parametre, der har betydning såsom lånetyper og løbetider, men hovedprincippet for valg af lån vil som udgangspunkt være lavest mulig rente under hensyntagen til risikoen herunder særligt budgetrisikoen.

Region Midtjylland vil benytte sig af såvel fast som variabelt forrentede lån. I forbindelse med gældsplejen er der behov for at fastlægge de rammer, som der kan ageres inden for. Risikoprofilen angiver indenfor hvilke rammer, gælden må anbringes.

Af tabel 3 fremgår de overordnede rammer for fordelingen imellem fast og variabel rente.

**Tabel 3. Rammer for gældsplejen**

| Rentetype | Andel af gælden minimum | Andel af gælden maksimum |
|---|---|---|
| Fast rente | 25 % | 75 % |
| Variabel rente | 25 % | 75 % |

En rentebinding under 12 måneder anses for at være variabel.

Af hensyn til et ønske om forudsigelig udvikling i ydelserne skal andelen af fastforrentede lån udgøre mellem 25 % og 75 %, mens den variabelt forrentede del af gælden må udgøre mellem 25 % og 75 %.

Beregningerne, som ligger til grund for overholdelse af de fastsatte porteføljeandele vedrørende rentefordeling er baseret på den til enhver tid værende restgæld.

Region Midtjyllands langfristede gæld skal jævnfør ovenstående baseres på såvel variabel som fast rente. Fordelingen af gælden på variabel og fast rente afhænger af forventningerne til udviklingen i den fremtidige rente. I perioder med forventning om faldende rente opereres med så stor en andel i variabel rente som muligt, og omvendt i perioder med forventning om stigende renter opereres med så stor en andel af porteføljen i fast rente. Rentespændet mellem fast og variabelt forrentede lån er også afgørende for valget mellem fast og variabel rente. Ved stort rentespænd vælges en stor andel af variabelt forrentede lån. Valget mellem fast og variabel rente afhænger også af behovet for budgetsikkerhed, eftersom lån med fast rente giver større budgetsikkerhed end lån med variabel rente.

Optimeringen af fordelingen mellem fast og variabel rente kan foregå i samarbejde med en eller flere finansielle rådgivere. Hensigten med at styre fordelingen mellem variabel og fast rente indenfor ovennævnte ramme er at sikre, at låneporteføljen til stadighed styres med udgangspunkt i en porteføljebetragtning.

### 7.1. Låneoptagelse

Det er Regionsøkonomis opgave og ansvar at optage de fornødne lån på basis af sektorområdernes driftsbudgetter og balancebudgetter samt investeringsplaner ud fra de rammer, som er vedtaget af Regionsrådet.

Lån optages i henhold til det pågældende års bevilling fra Regionsrådet og for låneoptagelse gælder følgende tre kriterier:

- Lån hjemtages så det sikres, at den nødvendige likviditet er på plads.
- Lån optages med en løbetid og afdragsprofil m.v., der opfylder kravene i lånebekendtgørelsen og økonomiaftalerne m.v.
- Lån optages under hensyn til den samlede låneportefølje, således at de vedtagne rammer for gældsplejen til enhver tid er overholdt.

I følge lånebekendtgørelsen må en region ikke være eksponeret i anden valuta end danske kroner, hvilket betyder, at regionen som udgangspunkt ikke må hjemtage lån i anden valuta end danske kroner. Regionen må dog godt beholde de lån fra de tidligere amter, som er overdraget i anden valuta.

### 7.2. Låneomlægning

Omlægning af låneporteføljen sker når vicedirektøren for Regionsøkonomi vurderer det hensigtsmæssigt i samråd med en eller flere finansielle rådgivere, og når de fastlagte rammer i den finansielle politik gør det muligt eller nødvendigt.

I forbindelse med låneomlægningen kan der benyttes finansielle instrumenter, hvilket giver regionen en større fleksibilitet til at foretage en aktiv styring af låneporteføljen. Nogle af de finansielle instrumenter, som regionen kan benyttes sig af, er beskrevet i boks 2.

Region Midtjyllands lån kan adskilles i en likviditetsdel og en rentedel. Udgangspunktet er, at likviditeten hjemtages, der hvor den er billigst og til enten variabel rente eller fast rente. Til at styre rentebindingen kan regionen benytte sig af de finansielle instrumenter.

Af lånebekendtgørelsen fremgår det, at regionen i forbindelse med den løbende gældspleje har mulighed for at benytte sig af følgende finansielle instrumenter:

- Terminsforretninger med henblik på kurs- og rentesikring
- Swap-aftaler
- REPO-forretninger

Såfremt, at det er fordelagtigt, vil Region Midtjylland benytte sig af ovenstående finansielle instrumenter til at styre renten i samarbejde med en eller flere finansielle rådgivere.

Vicedirektøren for Regionsøkonomi kan i forbindelse med gældsplejen beslutte helt eller delvis at overlade gældsplejen til en eller flere finansielle rådgivere, som således får fuldmagt til at forvalte regionens gæld inden for de vedtagne rammer for gældsplejen.

**Boks 2. Eksempler på finansielle instrumenter, som kan bruges af regionen**

**Renteterminsforretning:**
Med en renteterminsforretning er det muligt, at lægge renten fast i en periode. Det er f.eks. muligt på et fremtidig variabelt forrentet lån at sikre lånet mod en rentestigning i aftaleperioden.

**Renteswap:**
En renteswap er en aftale mellem to parter om at bytte en fast rente mod en variabel rente eller omvendt i samme periode. En renteswap benyttes derfor til at omlægge finansiering fra fast til variabel rente eller fra variabel til fast rente. De kontraktlige betingelser og risici ændres ikke på det underliggende lån.

**Repoforretning:**
En repoforretning er en tilbagekøbsaftale af værdipapir, hvor dato og pris er endelig fastsat. Benyttes som et kortfristet lån mod sikkerhed i værdipapirer. Udlåner af værdipapiret bevarer de juridiske rettigheder over papiret og modtager fortsat eventuelle rentebetalinger på værdipapiret i repo'ens løbetid.

### 7.3 Gældsafvikling
Såfremt der er råderum i Region Midtjyllands økonomi bør der foretages aktiv gældsafvikling.

# 8. Leje og leasing

Ved indgåelse af leje- og leasingaftaler bliver regionen forpligtet ud i fremtiden, hvilket påvirker regionens risikoprofil. Det er derfor nødvendigt med retningslinier og rammer i regionen i forbindelse med indgåelse af leje- og leasingaftaler.

Det er som udgangspunkt lånebekendtgørelsen, der fastsætter rammerne for leje og leasing. Ifølge lånebekendtgørelsens § 2 stk. 1 nr. 7 betragtes følgende leje- og leasingaftaler som lån:

*"indgåelse af leje- og leasingaftaler, om benyttelse af ejendomme, lokaler m.v. eller aftale om drift af institutioner, hvis værdi sammen med eventuelle sammenhørende aftaler overstiger tærskelværdien på 5 mio. kr.", henregnes til regionens låntagning.*

Det betyder, at indgåelse af leje- og leasingaftaler skal håndteres forskelligt afhængigt af leje– og leasingaftalens indhold og værdi. Af boks 3 fremgår de retningslinier, som Region Midtjylland har fastsat under henvisning til lånebekendtgørelsen og Kompetence- og Delegeringsreglerne.

De nævnte retningslinier i boks 3 gælder alle leje- og leasingaftaler indgået med Region Midtjylland som leje- eller leasingtager. I forbindelse med opgørelsen af værdien for leje- og leasingaftaler henvises der til § 5 i lånebekendtgørelsen.

**Boks 3. Retningslinier for indgåelse af leje- og leasingaftaler**

**Leje- og leasingaftaler om benyttelse af ejendomme, lokaler m.v. eller aftale om drift af institutioner:**

Aftaler under 1 mio. kr.:
Aftaler under 1 mio. kr. kan besluttes af den budgetansvarlig. Aftalerne finansieres af driftsområdets budget.

Aftaler på 1 - 5 mio. kr.:
Aftaler mellem 1 og 5 mio. kr. skal besluttes af direktionen. Aftalerne finansieres af driftsområdets budget.

Aftaler over 5 mio. kr.:
Aftaler over 5 mio. kr. skal besluttes af Regionsrådet. Aftalerne finansieres af driftsområdets budget.

Såfremt der foretages deponering skal der ikke søges om lånedispensation hos indenrigs- og sundhedsministeren og aftalen henregnes ikke til regionens låntagning, jf. § 5.

Såfremt der ikke foretages deponering vil aftalen blive henregnet til regionens låntagning. Det betyder, at regionen skal have meddelt dispensation fra indenrigs- og sundhedsministeren før der kan indgås en aftale.

**Andre leje- og leasingaftaler:**
Her er der primært tale om driftsmidler såsom biler, inventar, maskiner apparatur, medicoteknisk udstyr og it-udstyr. Andre leje- og leasingaftaler henregnes ikke til regionens lånoptagelse.

Aftaler under 1 mio. kr.
Aftaler under 1 mio. kr. kan besluttes af den budgetansvarlige. Aftalerne finansieres af den budgetansvarliges driftsbudget.

Aftaler på 1 – 5 mio. kr.:
Aftaler mellem 1 og 5 mio. kr. skal besluttes af direktionen. Aftalerne finansieres af den budgetansvarliges driftsbudget.

Aftaler over 5 mio. kr.
Aftaler over 5 mio. skal besluttes af Regionsrådet. Aftalerne finansieres af den budgetansvarliges driftsbudget.

Der findes som udgangspunkt to typer af leasing – finansiel leasing og operationel leasing. Region Midtjyllands finansielle politik giver mulighed for indgåelse af såvel finansielle leasingaftaler som operationelle leasingaftaler og i boks 4 er der en definition af de to leasingformer.

**Boks 4. Definition af begreberne operationel og finansiel leasing**

**Finansiel leasing:**
Finansiel leasing er en leasingaftale, hvor alle væsentlige risici og fordele, som er forbundet med ejendomsretten, er overført fra leasingselskabet til leasingtager (typisk aktivets vedligeholdelse og restværdi).

**Operationel leasing:**
En operationel leasingaftale svarer til en traditionel lejeaftale. I operationelle leasingaftaler er leasingperioden ofte væsentligt kortere end aktivets levetid. Aktivets anskaffelsessum bliver således ikke fuldt tilbagebetalt over lejeperioden, men må genudlejes flere gange eller sælges af leasingselskabet. Leasingselskabet har risikoen på restværdien.

Ved operationel leasing påhviler vedligeholdelsespligten leasingselskabet, ligesom selskabet må bære risikoen og ansvaret for aktivet som ved almindelige lejeaftaler. Alle disse forhold medfører selvfølgelig en højere leasingydelse til leaser.

*Kilde: KommuneLeasing*

Før indgåelse af leasingaftaler skal der ske en vurdering af fordelene og ulemperne ved leasing frem for at Region Midtjylland selv køber. Der skal ligeledes laves en beregning og vurdering af de økonomiske konsekvenser ved de forskellige alternativer.

For at minimere omkostningerne ved leasing bør der indhentes minimum 2 tilbud på en oparbejdningsaftale i forbindelse med leasing. For at tilbudene skal kunne sammenlignes skal der forinden tages stilling til:

- Aftale periode
- Fast eller variabel rente
- Antal terminer
- Forud/bagud betaling

Leasing kan ligesom lån optages i både fast og variabel rente. I perioder med forventet rentefald eller stabil rente kan det være fordelagtigt at vælge variabel rente, men udgangspunktet er, at leasingaftaler skal være med fast rente.

Alle indgåede leje- og leasingaftaler skal løbende indberettes til Regionsøkonomi. Den enhed, som indgår en leje- eller leasingaftale er ansvarlig for at informere Regionsøkonomi herom.

Regionsøkonomi er ansvarlig for, at der udarbejdes en opgørelse af leje- og leasingforpligtelser til regionens årsregnskab.

Et regionsråd kan ikke uden indenrigs- og sundhedsministerens godkendelse indgå en leje- eller leasingaftale vedr. anlæg, inventar eller driftsmidler m.v., der før aftalens indgåelse har været ejet af regionen.

# 9. Rapportering

Formålet med rapporteringen er at give relevant information om udviklingen i regionens langfristede gæld og formue, således at Regionsrådet orienteres om regionens finansielle status.

Rapportering vil ske til Regionsrådet i forbindelse med aflæggelse af årsregnskabet for Region Midtjylland.

Rapporteringen vil som minimum indeholde:

- Konkret beskrivelse af udviklingen i regionens finansielle områder, såvel udviklingen i regionens likvide beholdning som i regionens langfristede gæld.
- Anbringelse af periodens likviditet
- Periodens låneoptagelse, låneindfrielse og låneomlægninger
- Anvendelse af finansielle instrumenter
- Oversigt over likviditeten opgjort som kassekreditreglen

# 10. Ikrafttrædelse og opdatering

Den finansielle politik for Region Midtjylland træder i kraft den 1. januar 2008 og den vil blive evalueret sammen med de øvrige bilag til Kasse- og regnskabsregulativet.

Den finansielle politik er godkendt af Regionsrådet den ……